

RYSZARD III

Alison Weir

RYSZARD III
I KSIĄŻĘTA W TOWER

Przełożyła
Magdalena Loska

Wydawnictwo Astra

Tytuł oryginału:
Richard III & the Princes in the Tower

Copyright © Alison Weir 1992, 2014

First published in 1992 by Vintage

Wszystkie prawa zastrzeżone. Poza uczciwym, osobistym korzystaniem w celu nauki, badań, analizy albo oceny, przewidzianym w Ustawie o Prawach Autorskich, Projektowych i Patentowych z 1988 r., żadna część tej publikacji nie może być reprodukowana, przechowywana w bazach danych ani transmitowana w żadnej postaci ani żadnymi środkami przekazu – elektronicznie, elektrycznie, chemicznie, mechanicznie, optycznie, przez fotokopie ani w żaden inny sposób – bez uprzedniej, pisemnej zgody właściciela praw autorskich.

© Copyright for the Polish edition by
Wydawnictwo Astra s.c.
Kraków 2015

Przekład:
Magdalena Loska

Przygotowanie edycji:
Jacek Małkowski

Redakcja:
Aleksandra Marczuk
Jacek Małkowski

Skład i przygotowanie do druku:
Wydawnictwo Astra s.c.

Druk i oprawa: ReadMe Łódź

Fotografia na okładce:
Portret Ryszarda III, króla Anglii (1483–1485),
autorstwa nieznanego malarza. © Agencja BE&W

Wydanie I
Kraków 2015

ISBN 978-83-89981-82-0

Wydawnictwo Astra
31-026 Kraków
ul. Radziwiłłowska 26/2
tel. 12 292 07 30, 602 256 638

www.wydawnictwoastra.pl
www.facebook.com/WydawnictwoAstra
wydawnictwo@astra.krakow.pl

Prowadzimy sprzedaż wysyłkową
www.sklep.wydawnictwoastra.pl

Spis treści

Spis ilustracji	xi
Przedmowa do wydania z 2014 roku	xiii
Przedmowa autorki	xxiii
Podziękowania	xxvii
1. Ryszard III i kronikarze	1
2. Dziecko zrodzone w azylu	18
3. Ryszard Gloucester	34
4. Clarence i rodzina Wydville'ów	46
5. „Śmiertelni wrogowie i frakcje na dworze”	64
6. „Krewni królowej”	78
7. „Niewinne jagnię pośród wilków”	94
8. Lord protektor	105
9. Upadek Hastingsa	117
10. „Wspomniany akt uzurpacji”	132

11. Ryszard III.....	154
12. Spiski.....	167
13. Książęta w Tower.....	176
14. Nikczemny wuj.....	195
15. Rebelia.....	214
16. Nad wyraz dobry plan.....	229
17. Kazirodcza namiętność.....	241
18. Ponury księżę.....	261
19. Pretendenci.....	275
20. Spowiedź Tyrella.....	289
21. Szkielety w Tower.....	295
Drzewo genealogiczne Lancasterów i Yorków.....	307
Wybrana bibliografia.....	310
Indeks.....	318

Ryszard III i kronikarze

Współczesnych autorów prac poświęconych książętom w Tower można podzielić na dwie grupy: pierwsza skupia tych, którzy wierzą, że Ryszard III jest winien zabójstwa książąt, jednak wzdragają się przed wyciągnięciem ostatecznych wniosków; do drugiej zaś należą ci, którzy chcieliby doczekać chwili, gdy Ryszard zostanie uznany za świętego. Czas więc, by ponownie przeanalizować dowody i z większą dozą pewności zrekonstruować wydarzenia z okresu, kiedy książęta zniknęli bez śladu w 1483 roku, jako że dysponujemy przecież wystarczającą liczbą przesłanek umożliwiających rozwiązanie tej tajemnicy.

W opinii licznych autorów zarówno tradycjonalistyczne, jak i rewizjonistyczne poglądy na temat Ryszarda III znajdują potwierdzenie w znanych faktach, jednak według mnie nie jest to wcale tak oczywiste. Badając tajemnicę śmierci książąt, można zagubić się w jednej z wielu ślepych uliczek i, niestety, czytając niektóre publikacje, dochodzę do wniosku, że tam właśnie zabrnęli ich autorzy. Na temat Ryszarda III i książąt narosło zbyt wiele błędnych przekonań, a ponieważ temat ten wciąż prowokuje do zażartych sporów, można odnieść wrażenie, że wyrażenie stanowczego poglądu jest równoznaczne z wejściem na pole minowe. Jednakże pisząc niniejszą książkę, nie chciałam wcale dolewać oliwy do ognia. Przeciwnie, kierowałam się potrzebą

obiektywizmu i starałam się rozważyć sprawę w oparciu o solidne badania oraz zachować zdrowy rozsądek.

Losu książąt w Tower nie sposób zbadać bez uprzedniej oceny wiarygodności kilku zachowanych oryginalnych materiałów źródłowych – tylko na nich bowiem możemy się opierać. Koniec XV wieku to w historii Anglii okres słabo opisany. Zachowały się nieliczne kroniki z tamtych czasów, a oficjalne archiwa wciąż nie zostały dokładnie zbadane. Niemniej z uwagi na rosnące zainteresowanie tamtymi latami w ostatnim stuleciu dokonano znaczących postępów w badaniach, których owocem były liczne wartościowe prace i publikacje. Jednak pod pewnymi względami druga połowa XV wieku wciąż pozostaje nieznaną historią.

Niniejsza praca skupia się przede wszystkim na latach 1483–1485, który to okres obejmuje panowanie Edwarda V i Ryszarda III. Niemal wszystkie źródła narracyjne powstałe w tamtym czasie cechuje mniejsza lub większa stronniczość – w większości zostały napisane na południu Anglii i pełne są uprzedzeń wobec północy, a jak wiadomo Ryszard III w dużym stopniu związany był właśnie z tym regionem.

Zachowały się nieliczne listy królewskie, a z ogromnej kolekcji korespondencji z tego okresu – obejmującej *The Paston Letters* (Listy rodziny Paston), *The Cely Letters* (Listy rodziny Cely) i *The Stoner Letters* (Listy rodziny Stoner) – zaledwie niewielka część wspomina o przejęciu tronu przez Ryszarda w 1483 roku. Nasza wiedza na temat tego czasu w dużej mierze opiera się na późniejszych danych, gdyż lata 1483–1485 zostały opisane w zaledwie kilku wiarygodnych źródłach narracyjnych i tylko w dwóch ważnych pracach z tamtego okresu.

Pierwsza z nich to opowieść Domenica Manciniego na temat wydarzeń, które znalazły swą kulminację w lipcu 1483 roku, a mianowicie *De Occupatione Regni Anglie per Riccardum Tercium* (Zajęcie tronu Anglii przez Ryszarda III). Mancini był włoskim mnichem, który żył we Francji i zmarł po roku 1494. *De Occupatione...* to jego jedyny utwór prozą. Przybył do Anglii pod koniec 1482 roku w świątce francuskiego ambasadora z misją sporządzania raportów dla arcybiskupa Wenecji

na temat wydarzeń w Anglii. Pozostał w Londynie do lipca 1483 roku. Opuścił Anglię tydzień po koronacji Ryszarda III.

Księga Manciniego, ukończona 1 grudnia 1483 roku w Beaugency, stanowiła oficjalny zapis niedawnych wypadków w Anglii. Zamiarem autora było „opisanie, za pomocą jakich machinacji Ryszard III zdobył szeroki zakres władzy królewskiej”, a tenże zamiar urzeczywistnił Mancini w niezwykle żywy i obiektywny sposób. To właśnie ów obiektywizm sprawia, że jego księga jest bezcennym źródłem informacji. Nie miał powodu, by pisać cokolwiek przeciwko Ryszardowi III. Jako człek uczciwy ograniczył się jedynie do faktów, unikając stosowanego przez tak wielu ówczesnych autorów zabiegu, czyli posłużenia się wydarzeniami historycznymi w celu zilustrowania lekcji na temat moralności. Ponadto Mancini wystrzegął się określania działań króla mianem uzurpacji, najchętniej stosując określenie: „zajęcie tronu”.

Wiarygodność Manciniego jako historyka potwierdzają porównania z innymi, niezależnie powstałymi dziełami, zwłaszcza z *The Croyland Chronicle* (Kroniką z Croyland) i z późniejszymi pracami Polidoria Vergilia i sir Thomasa More’a, o których to twórcach wiadomo, że nie mieli dostępu do księgi Manciniego. Co więcej, zaginęła ona na całe wieki i nikt nie wiedział o jej istnieniu aż do roku 1934, kiedy to została odnaleziona przez profesora C.A.J. Armstronga w archiwach Biblioteki Miejskiej (Bibliothèque Municipale) w Lille, a następnie opublikowana.

Mancini niechętnie wymieniał swoich informatorów z nazwiska, jednak z jego opowieści wynika, że byli to dworzanie króla – niektórzy z nich najwyraźniej wrogo nastawieni do Ryszarda III. Jedynym wspomnianym z imienia jest doktor John Argentine, medyk Edwarda V, który znał język włoski. Mancini mógł także kontaktować się z Włochami mieszkającymi w Londynie, zwłaszcza z Pietro Carmelianem, dworskim poetą Edwarda IV i Henryka VII.

Księga nie jest pozbawiona wad, z czego zdawał sobie sprawę sam autor, wspominając, że niechętnie przelewa swą opowieść na papier, nie znając nazwisk niektórych wymienionych osób ani tym bardziej ich motywów. Przyznawał też, że jego relacja nie jest zbyt szczegółowa.

Znajomość angielskiego, jaką wykazywał się Mancini, pozostawiała wiele do życzenia, nie miał też większego pojęcia o geografii Anglii i nie przywiązywał zbytnej wagi do chronologii, choć – by oddać mu sprawiedliwość – w owym okresie historycy uważali, że zapisywanie dat nie jest szczególnie istotne. Nigdzie w jego pracy nie pojawia się opis wyglądu Ryszarda III – zatem być może należałoby założyć, że nigdy osobiście nie widział króla. Ten fakt, a także to, że dalsza część jego relacji zawiera mniej szczegółów, sugeruje, iż Mancini nie mógł już korzystać z pomocy swych wcześniejszych informatorów na dworze monarchy.

Drugim ważnym źródłem informacji na temat lat 1483–1485 jest *Second Continuation of the Croyland Chronicle* (Druga kontynuacja kroniki z Croyland). Okazałe opactwo w Croyland (dzisiaj Crowland) w Lincolnshire było w owym czasie najważniejszym i najzamożniejszym zgromadzeniem religijnym na wschodzie Anglii, a opat, mający prawo do noszenia infuły, rangą był równy biskupom. Pod koniec XV wieku opactwo odwiedzali goście należący do rodziny królewskiej: Henryk VI, Edward IV i Ryszard III, gdy jeszcze był księciem Gloucester. W Croyland powstało kilka liczących się kronik opisujących historię Anglii. Te napisane przed rokiem 1117 należy uznać za niewiarygodne, jednak autentyczność trzech anonimowych kontynuacji obejmujących lata 1144–1469, 1459–1486 i 1485–1486 została potwierdzona.

Autor *Drugiej kontynuacji* (1459–1486) twierdzi, że relacja powstała w ciągu dziesięciu dni, a pracę ukończono 30 kwietnia 1486 roku. Ostatnie wydarzenia opisane w kronice to ślub Henryka VII i powstanie na północy, jakie miało miejsce wiosną tego samego roku. Dzieło to bez wątpienia jest najlepszym materiałem źródłowym na temat wspomnianego okresu. Fragmenty, które dają się zweryfikować, okazują się niezwykle dokładne i trafne. Widać też, że autor był człowiekiem, który potrafił autorytatywnie, bazując na własnej wiedzy, opisać przebieg wydarzeń; że powstrzymał się przed ujawnianiem informacji „wrażliwych politycznie” – jego milczenie w niektórych kwestiach czasem okazuje się niezwykle wymowne. Wiele z wydarzeń, o których wspomina, zostało potwierdzonych przez innych autorów, takich jak Mancini, Ver-

gilio i More, a przecież nigdy nie mieli oni okazji zapoznać się z owym manuskrypcem.

Autor *Kroniki z Croyland* nie był zwolennikiem Ryszarda III. Jako duchowny wydawał się zaszokowany jego zachowaniem i wręcz oskarżał go o nadmierną zmysłowość, przeprowadzanie egzekucji w niedziele czy o rozrzutność. Jednak już na początku zadeklarował, iż postara się poprowadzić swą relację „w stylu wolnym od uprzedzeń, na ile będzie to możliwe”; stwierdza więc, że uczciwie przedstawi czytelnikowi jedynie „fakty, pozbawione nienawiści czy przychylności”. I rzeczywiście, okazał się zadziwiająco obiektywnym – by nie rzec ironicznym – obserwatorem swojej epoki.

Kim był ów anonimowy autor, którego będziemy dalej określać jedynie mianem „Croyland”? Siebie samego opisał jako doktora prawa kanonicznego i członka rady królewskiej. Z samego tekstu wiemy ponadto, że pochodził z południa i nie przepadał za członkami rady przybyłymi z północy. Był człowiekiem wykształconym i doskonale zaznajomionym z pracą rady, parlamentu, synodu biskupów i urzędu kancelarskiego. Stąd też można bez problemu przyjąć, iż był to John Russell, biskup Lincoln (1480–1494), lord Tajnej Pieczęci (1474–1483) oraz lord kanclerz na dworze Ryszarda III (1483–1485), erudyta i mędrzec, który zasłużył na podziw samego sir Thomasa More’a. Opactwo Croyland należało do diecezji znajdującej się pod kuratelą Russella, a *Trzecia kontynuacja* jego *Kroniki* opisuje miesięczny pobyt biskupa w opactwie w 1486 roku, kiedy to powstała *Druga kontynuacja*. Z równym powodzeniem duchowny mógł podyktować swoją relację jednemu z członków swej dwudziestoosobowej swity lub któremuś mnichowi z opactwa. Najbardziej wymowny pozostaje fakt, że w kronice nigdzie nie wspomina się o osobistym udziale biskupa w opisywanych wydarzeniach.

Natychmiast po dojściu do władzy, chroniąc interesy dynastii, Henryk VII nakazał zniszczenie wszystkich egzemplarzy manuskryptu z Croyland, gdyż *Kronika z Croyland* zawierała tekst „Aktu o następstwie tronu”, znanego pod nazwą *Titulus Regius* (1484), który uznawał prawa Ryszarda do korony. Część egzemplarzy faktycznie została zniszczona, jednak nieliczne przetrwały w ukryciu, choć dopiero

w 1619 roku zaczęto wykorzystywać jej tekst jak źródło historyczne. Najstarsza ocalała kopia znajduje się w kolekcji Cottona w Brytyjskiej Bibliotece Narodowej (Cottonian Library) przy Muzeum Brytyjskim (British Library MS. Cotton Otho B. XIII), która poważnie ucierpiała w pożarze w 1731 roku. Siedemnastowieczna kopia przechowywana jest także w Bibliotece Bodlejańskiej na Uniwersytecie Oksfordzkim (Corpus Christi College MS, B. 208). Kompletny łaciński tekst *Kroniki* został opublikowany przez W. Fulmana w 1684 roku, a wzorcowym przekładem na język angielski wciąż pozostaje ten dokonany przez H.T. Riley w 1854 roku.

Kilka źródeł powstałych w okresie panowania Tudorów przedstawia opisy wydarzeń z lat 1483–1485. Podstawowym problemem, na jaki natrafia każdy historyk badający dzieje Ryszarda III, pozostaje kwestia, na ile można opierać się na owych tekstach, które choć szczegółowe, pozostają nieprzychylnie Ryszardowi, nie wspominając o tym, że czasem stoją względem siebie w sprzeczności. Problem ten można rozwiązać, analizując każde z tych dzieł osobno, biorąc pod uwagę okoliczności powstania oraz źródła (o ile są znane) każdego z nich. Powinno się również pamiętać o trudnościach, jakie stały przed historykami z czasów Tudorów, gdy chodziło o zdobycie wiarygodnych źródeł i informacji.

Pierwszym autorem z okresu Tudorów jest John Rous (1411–1491), uzdolniony artystycznie kapelan kaplicy w Guy's Cliffe i antykwariusz z Warwickshire. Najwyraźniej nie był on naocznym świadkiem większości opisywanych przez siebie wydarzeń, często też przedstawiał plotki jako fakty. Dzieła Rousa ukazują z zadziwiającą wyrazistością, jak dalece wstąpienie na tron Henryka VII w 1485 roku wpłynęło na pracę ówczesnych historyków. Rous był przede wszystkim kronikarzem rodów Beauchampów i Neville'ów, hrabiów Warwick, którym pozostał wierny. W latach 1483–1485 przygotował tzw. *York Roll* (Zwoje z York), ilustrowaną historię owych rodów w języku angielskim, która obecnie znajduje się w zbiorach British Library. Ryszard III pojawia się w niej jako mąż Anny Neville, której dedykowano *Zwoje*, a Rous opisuje go jako „potężnego księcia i niezwykle dobrego pana” oraz „nadmierzają cnotliwego księcia”.

Rous wykonał dwie kopie *Zwojów*. Po śmierci Ryszarda III, nie mogąc odzyskać jednego z nich, wprowadził poprawki do własnego łacińskiego egzemplarza (obecnie znajdującego się w Urzędzie Heroldii Anglii w Londynie) – zaczernił wszystkie ilustracje, na których pojawiała się postać Ryszarda III. Usunął też fragment wychwalający Ryszarda, na to miejsce wprowadzając jedynie słowa *infelix maritus* – „nieszczęsny małżonek” Anny Neville. Wiemy, że Rous był także autorem historii Anglii zadedykowanej Henrykowi VII. W dziele ukończonym w 1490 roku portretuje Ryszarda III jako zdeformowanego potwora i tyrana, porównując go do antychrysta. Niemniej, niedawno pojawiła się sugestia, iż jego wrogość wobec Ryszarda wynikała nie tyle z chęci przypodobania się Henrykowi VII, ile z jego przekonania, że Ryszard zamordował wielbioną przez Rousa Annę Neville.

Pietro Carmeliano z Brescii (zm. 1527) był włoskim duchownym, który przybył do Anglii za panowania Edwarda IV i został jego nadwornym poetą, a w późniejszym okresie zdobył nawet uznanie wielkiego uczonego humanisty Erazma z Rotterdamu. W latach 1483–1485 Carmeliano napisał *Life of St Catherine* (Żywot św. Katarzyny; Biblioteka Bodlejańska, Oksford, Misc. 501), który zadedykował sir Robertowi Brackenbury'emu, późniejszemu konstablowi (komendantowi) londyńskiej Tower. We wstępie obsypywał Ryszarda pochwałami, jednak we wrześniu 1486 roku, już za panowania Henryka VII, z okazji narodzin jego syna, Artura, stworzył wiersz, w którym brutalnie oskarżał Ryszarda o zamordowanie książąt w Tower oraz Henryka VI, a także o wiele innych zbrodni. Można odnieść wrażenie, że dzięki temu wkradł się w łaski Henryka VII, gdyż jeszcze w tym samym miesiącu król przyznał mu pensję i uczynił go osobistym łacińskim sekretarzem, kapelanem oraz mistrzem lutni.

Trzecim autorem z wczesnego okresu panowania Tudorów, o którym warto wspomnieć, był Bernard André (zmarł po roku 1527), niewidomy poeta z Tuluzy, który po przybyciu do Anglii w 1485 roku został oficjalnym historykiem na dworze Henryka VII i nauczycielem jego synów. W latach 1500–1502 André pracował nad biografią Henryka VII, której nigdy nie ukończył. Prezentuje w niej oficjalną wersję

niedawnych wypadków, niewątpliwie zaaprobowaną przez króla, jednak wydaje się, że korzystał w niej z wcześniejszych dzieł, które nie zachowały się do czasów dzisiejszych. Portretuje Ryszarda III jako zwykłego drania, zaś Henryka VII – jako posłańca Bożego, który przybył, by pomścić zbrodnie swego poprzednika. Bernarda André znał Erazm, jednak jego dzieła nie zrobiły na nim większego wrażenia.

Głównym zagranicznym materiałem źródłowym z okresu panowania Yorków pozostają *Mémoires* (Pamiętniki) autorstwa Philippe'a de Commines, francuskiego polityka i dyplomaty, który obracał się w najwyższych kręgach dworskich Francji i Burgundii. Po wycofaniu się z polityki w 1490 roku opracował wspomnienia, obejmujące okres od roku 1464 do 1498. Należy jednak pamiętać, że po roku 1480 Commines nie cieszył się już zaufaniem władców Francji. Z drugiej strony wiemy, że poznał Edwarda IV, a później także Henryka Tudora podczas jego wygnania. Jego dzieło cechują oczywiste niedociągnięcia, jednak odnotowywał wszystkie plotki krążące ówczesnie po całej Europie i być może miał dostęp do bardziej wiarygodnych źródeł informacji na temat późniejszego okresu.

Tak zwane *Kroniki londyńskie* dostarczają szczegółowych i trafnych informacji na temat wydarzeń z końca XV wieku. Pierwsza z nich, znana w katalogu Biblioteki Narodowej (British Library) pod sygnaturą B.L. Cotton MS Vitellius AXVI, została napisana w początkach panowania Henryka VII i opublikowana przez C.L. Kingsforda w 1905 roku jako *Chronicles of London* (*Kroniki londyńskie*). Następnie należy wspomnieć o fragmentach notatnika z ciekawostkami należącego do londyńskiego kupca, który odkryto w Urzędzie Heroldii Anglii w 1980 roku i opublikowano w 1981 jako *Historical Notes of a London Citizen, 1483–1488* (Zapiski historyczne mieszkańca Londynu z lat 1483–1488). Kolejne *Kroniki londyńskie* zostały – przynajmniej po części – napisane przez Roberta Fabyana (zm. 1513), zamożnego londyńskiego sukiennika i rajcę miejskiego. Dokonał on kompilacji kilku londyńskich kronik (których oryginały zaginęły), tworząc w ten sposób dzieło znane obecnie jako *Great Chronicle of London* (Wielka kronika Londynu), będące dziś w posiadaniu Guildhall Library. Kronika wciąż

pozostaje głównym źródłem informacji na temat tamtego okresu, mimo wszystkich swoich błędów i niepoprawnej chronologii wydarzeń. Jest to bowiem opowieść naocznego świadka, przedstawiająca relację z pierwszej ręki, reprezentatywna dla ówczesnej opinii publicznej. Część odnosząca się do okresu kończącego się w roku 1496 powstała przed 1501 lub 1502 rokiem, a może nawet wcześniej. Choć *Wielka kronika Londynu* wyraźnie sprzyja Lancasterom, nie wydaje się, by autor miał dostęp do dzieł Rousa, André czy Carmeliana.

Fabyan napisał także *The Book of the Corcordance of Histories* (Księgę korkondancji historii Anglii i Francji), historię Anglii od Wilhelma Zdobywcy do czasów mu współczesnych, którą opublikowano w 1516 roku pod tytułem *The New Chronicles of England and France* (Nowe kroniki Anglii i Francji). Dzieło opierało się po części na dziennikach samego Fabyana, jednak nie jest tak wyczerpujące jak *Wielka kronika Londynu*.

Innym, nieco kontrowersyjnym źródłem, jest *Song of the Lady Bessy* (Pieśń o lady Bessy). To barwna i – jak dowiedziono – głównie nieprawdziwa opowieść wierszem na temat spisku, który doprowadził do obalenia Ryszarda III. Została prawdopodobnie napisana przed 1504 rokiem przez Humphreya Breretona, giermka lorda Stanleya, i choć nieprzyzwoicie wyolbrzymia rolę Elżbiety York w spisku, to niewątpliwie zawiera również zgodne z rzeczywistością szczegóły (choć nie jest ich wiele).

Głównym źródłem narracyjnym z czasów Henryka VII pozostaje *Anglica Historia* Polidoria Vergilia. Vergilio, duchowny z Urbino we Włoszech, przybył do Anglii około 1501 lub 1502 roku, by osiąść w niej na stałe. Był znanym renesansowym uczonym i humanistą, przyjacielem Erazma i Thomasa More'a. Szybko wzbudził zainteresowanie Henryka VII, który chętnie wykorzystywał jego talenty i nagradzał trudy licznymi beneficjami. Jednakże gdy na tronie zasiadł Henryk VIII, Vergilio szybko uczynił sobie wroga w osobie kardynała Wolseya i wypadł z łask królewskich. W 1551 roku wyjechał z Anglii i zmarł we Włoszech w roku 1555.

W 1507 roku Henryk VII zlecił Vergiliowi napisanie oficjalnej historii Anglii. Przez ponad sześć lat Vergilio gromadził materiały do tego

projektu, by sporządzić pierwszą wersję około 1512 lub 1514 roku. Jednak przygotowanie i zredagowanie całości przedsięwzięcia, czyli 26 ksiąg *Anglica Historia*, zajęło mu kolejne 19 lat. Ukończone dzieło, zadedykowane Henrykowi VIII, zostało opublikowane w 1534 roku w Bazylei. Tak więc to księga Vergilia była pierwszą wydrukowaną publikacją, która przedstawiała zdobycie tronu przez Ryszarda III. Co więcej, jest to zarazem najbardziej szczegółowa relacja z jego panowania, jaka zachowała się do naszych czasów.

Vergilio, zgodnie z renesansową tradycją, wykorzystał historię jako pretekst do zaprezentowania lekcji o moralności, dzięki której na podstawie minionych wydarzeń czytelnik mógł wyciągnąć wnioski dla siebie. Jako zręczny historyk o dużym talencie literackim, Vergilio zastosował innowacyjną metodę pisarstwa, za pomocą której wywarł ogromny wpływ na późniejszych twórców epoki Tudorów. Owszem, czasami doprowadzał czytelnika do pasji niejasnością wyводу lub selektywnością tematów, niemniej nigdy nie był pochlebcą. Niekiedy był krytyczny wobec Henryka VII i wywołał burzę, odrzucając uświęcone tradycją przekonania, wedle których legendy arturiańskie opierały się na faktach. Tak więc nie był tubą propagandową rodziny królewskiej, lecz obiektywnym badaczem, który umiał samodzielnie wyciągać wnioski.

Vergilio rzadko podaje nazwiska swoich informatorów, jednak Henryk VII dał mu prawo nieograniczonego dostępu do oficjalnych dokumentów i osobiście podzielił się z nim szczegółami na temat okresu swojego wygnania oraz pierwszych lat rządów. Vergilio stwierdza, że inni ówczesnie żyjący świadkowie także przekazali mu swe wspomnienia z okresu panowania poprzednich władców, z których część rzecz jasna może być przekłamana. Ponadto stwierdza, że sprawdzał informacje w licznych kronikach i dokumentach. W 1574 roku John Caius z Cambridge domniemywał, jakoby Vergilio zniszczył tomy dawnych manuskryptów, uniemożliwiając tym samym wychwycenie błędów w swym własnym dziele. Być może w tym właśnie tkwi przyczyna, że tak niewiele materiałów na temat panowania Ryszarda III przetrwało do naszych czasów – te, które się zachowały, zostały ukryte albo znajdowały się za granicą. Niemniej sam Vergilio podkreślał, że opierał się